

Academicianul Nicolae Cajal – un model de demnitate umană*

Irina Cajal**

Stimate domnule ministru Alexandru Rafila,
Stimate domnule profesor
Ștefan Constantinescu,
Excelențele Voastre, distinși oaspeți,
dragii prieteni,

Recent s-au împlinit 20 de ani de la trecerea în viața de dincolo a părintelui meu drag, iar Simpozionul „Academician Nicolae Cajal”, ajuns la cea de-a 18-a ediție, dedicat cercetării fundamentale în medicină, medicină translațională, virusologie, medicină celulară și moleculară, reprezintă un eveniment semnificativ care aduce în prim plan cele mai recente cercetări științifice în domeniu. Realizarea fiecărei ediții a simpozionului dedicat memoriei profesorului Cajal reprezintă, pe de-o parte, un omagiu adus înaintașilor din acest domeniu, așa cum au fost în domeniul virusologiei profesorii academicieni Constantin Levaditti și Ștefan S. Nicolau, dar și, pe de altă parte, un moment de recunoștință adusă muncii și efortului actual realizat în domeniul cercetării științifice medicale de cei care au continuat demersul acestora (precum acad. Costin Cernescu și echipa sa, acad. Irinel Popescu și echipa sa, acad. Ștefan N. Constantinescu și mulți alții).

Școala românească de medicină a reprezentat, după mărturisirea academicianului Nicolae Cajal, prelungirea propriei sale familii, iar orice amintire a momentelor petrecute în familia noastră, dar și în familia lărgită a Academiei Române, a

Fundației „Menachem H. Elias” și a Federației Comunităților Evreiești din România îmi creează un mare dor.

Fascinat de Cursul de inframicrobiologie susținut de savantul Ștefan Nicolau (1896-1967), Nicolae Cajal a ajuns colaboratorul profesorului său, devenind specialist în virusologie, după cum bine știm. Nicolae Cajal a crezut în valoarea școlii, în importanța și rolul mentorilor pentru elevii lor, cunoașterea fiind obligatoriu legată de apartenența la o școală științifică. În România, o astfel de școală a fost inițiată și dezvoltată de Victor Babeș, Constantin Levaditti, Ștefan S. Nicolau, Nicolae Cajal și continuată de generațiile următoare de cercetători implicați în virusologie medicală aplicată.

Mă simt onorată că în cadrul simpozionului participă alături de noi, specialiști de referință din numeroase domenii medicale.

Profesor universitar de virusologie și șef de catedră din 1966, Nicolae Cajal a împletit activitatea profesorală cu cercetarea științifică, devenind în 1967 director al Institutului de Virusologie al Academiei Române „Ștefan S. Nicolau”, unde a dezvoltat școala națională de virusologie, care a format generații de cercetători și care a avut un impact extraordinar asupra sănătății publice din România.

Recunoașterea deplină a profesorului Nicolae Cajal, a venit odată cu acordarea titlului de membru corespondent (1963) și apoi de membru titular (1990) al Academiei Române, fiind recunoscut

* Discurs susținut la Simpozionul „Academician Nicolae Cajal” (28-29 martie 2024, BAR)

** Subsecretar de Stat în Guvernul României la Ministerul Culturii și directorul Fundației Familiei „Menachem H. Elias”

pe plan internațional ca membru al Academiei de Științe din New York, al Societății Regale de Medicină din Londra, al Societății Internaționale de Patologie Comparată și al Societății Franceze de Microbiologie. A fost vicepreședinte al Academiei Române în perioada 1990-1994, dar și președinte al Fundației „Menachem H. Elias” (1994-2004). Începând cu anul 1977, Nicolae Cajal a mai deținut și funcția de director al Departamentului de Asistență Socială și Medicală din cadrul Federației Comunităților Evreiești din România.

Întreaga activitate de cercetare în domeniul virusologiei a profesorului Cajal este continuată în prezent de academicianul Ștefan N. Constantinescu și de doamnele doctor Carmen Diaconu și Simona Ruță, precum și de către alți colaboratori.

Academicianul Nicolae Cajal a rămas în memoria culturală a României ca profesor, medic, cercetător, om implicat în numeroase acțiuni politice și sociale; o prezență umană luminoasă în comunitate, în cel mai înalt sens al cuvântului. În toate domeniile în care a activat, în public și privat, Nicolae Cajal a dat dovadă de viziune, pragmatism și disponibilitate pentru inovație. Dincolo de toate acestea, tata a rămas pentru mine un model de bunătate, blândete și înțelepciune, un model de demnitate umană.

Dacă ar fi să adun într-o frază calitățile și talentele profesorului Cajal, aș spune – talentul de

a trăi demn, de a trăi frumos, de a se dăruia, de a construi, de a crede în menirea omului pe pământ și în misiunea lui de a face lumea mai bună, mai trăitoare. În ultima săptămână petrecută împreună, tata mi-a dăruit un trandafir roșu, de 1 martie, și mi-a șoptit cu acel aer ușor glumeț și solemn: „Te rog, Irina, să nu pleci capul niciodată, să-ți păstrezi demnitatea și să nu renunți la cel mai mare dar al familiei Cajal: bucuria de a face bine celorlalți, să faci bine este un imens privilegiu, să faci bine este un privilegiu pentru tine, în primul rând”.

Mărturisesc că orice aducere aminte de părintele meu îmi trezește un sentiment de nostalgie, de aceea vă rog să-mi permiteți să închei această scurtă evocare a parcursului profesional al tatălui meu cu un moment de reculegere.

Fie ca memoria tatei să rămână în inimile noastre, să avem curajul să continuăm moștenirea pe care ne-a lăsat-o, „să avem privilegiul să facem bine”, într-o perioadă în care este atâta nevoie!

Vă mulțumesc tuturor celor implicați în organizarea celei de-a 18-a ediții a Simpozionului „Academician Nicolae Cajal” și tuturor celor prezenți la dezbaterile științifice!

Ne vedem anul viitor, la a 19-a ediție a Simpozionului dedicat omului care a fost toată viața în slujba semenilor săi și a crezut în spiritul dreptății și al păcii.